



ΛΙΓΗ ΖΩΗ

HANYA
YANAGIHARA

Μετάφραση: Μαρία Ξυθούρη

ΜΕΤΟΙΧΜΙΟ

ΛΙΓΗ ΖΩΗ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Λογοτεχνία

Πρώτη έκδοση Νοέμβριος 2016

Πρώτη έκδοση στην παρούσα μορφή Οκτώβριος 2025

Τίτλος πρωτοτύπου Hanya Yanagihara, *A Little Life*, Doubleday 2015

Φωτογραφία εξωφύλλου:

Peter Hujar, *Orgasmic Man* © 2025 The Peter Hujar Archive /

Artists Rights Society (ARS), NY/ΟΣΔΕΕΤΕ, Αθήνα

© 2015, Hanya Yanagihara

© 2015, 2025 Εκδόσεις **ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ** (για την ελληνική γλώσσα)

ISBN 978-618-03-4437-0

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 84437

Κ.Ε.Π. 6434, κ.π. 21846

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα

τηλ.: 211 3003500

metaixmio.gr · metaixmio@metaixmio.gr

Κεντρική διάθεση

Ασκληπιού 18, 106 80 Αθήνα

τηλ.: 210 3647433

Βιβλιοπωλεία ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

- Ασκληπιού 18, 106 80 Αθήνα

τηλ.: 210 3647433

- Πολυχώρος, Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα

τηλ.: 211 3003580, fax: 211 3003581

HANYA YANAGIHARA

ΛΙΓΗ ΖΩΗ

ΣΥΛΛΕΚΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Μαρία Ξυλούρη

ΜΕΤΟΙΧΜΙΟ

Στον Τζάρεντ Χολτ
φιλικά· με αγάπη

[I]

ΟΔΟΣ ΛΙΣΠΕΝΑΡΝΤ

Όλες οι σημειώσεις ανήκουν στη μεταφράστρια του βιβλίου.

1

ΤΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΕΙΧΕ ΜΟΝΟ ΜΙΑ ΝΤΟΥΛΑΠΑ, αλλά η συρόμενη τζαμόπορτα έβγαξε σ' ένα μπαλκονάκι, απ' όπου διέκρινε έναν άντρα να κάθεται απέναντι, έξω, φορώντας μπλουζάκι μόνο και σορτς, αν και Οκτώβριος, και να καπνίζει. Ο Γουίλεμ σήκωσε το χέρι να τον χαιρετήσει, μα ο άντρας δεν ανταπέδωσε.

Στην κρεβατοκάμαρα, ο Τζουντ ανοιγόκλεινε την πόρτα της ντουλάπας, σαν ακορντεόν, όταν μπήκε ο Γουίλεμ. «Έχει μόνο μια ντουλάπα» είπε.

«Εντάξει» είπε ο Γουίλεμ. «Δεν έχω και τίποτα να βάλω μέσα, ούτως ή άλλως».

«Ούτε εγώ». Χαμογέλασαν ο ένας στον άλλο. Η διαχειρίστρια τους ακολούθησε μέσα. «Θα το πάρουμε» της είπε ο Τζουντ.

Αλλά πίσω στο γραφείο της, η διαχειρίστρια τους είπε ότι δεν μπορούσαν να νοικιάσουν το διαμέρισμα τελικά. «Γιατί όχι;» τη ρώτησε ο Τζουντ.

«Δεν βγάζετε αρκετά για να καλύψετε έξι μηνών νοίκια, και δεν έχετε καθόλου οικονομίες» είπε η διαχειρίστρια, κοφτή ξαφνικά. Είχε ελέγξει την πίστωσή τους και τους τραπεζικούς τους λογαριασμούς κι είχε επιτέλους συνειδητοποιήσει ότι κάτι δεν πήγαινε καλά με δύο εικοσάρηδες που δεν ήταν ζευγάρι και προσπαθούσαν παρ' όλα αυτά να νοικιάσουν μια γκαρσονιέρα σ' ένα αδιάφορο (ωστόσο ακριβό) τμήμα της Εικοστής Πέμπτης οδού. «Έχετε κάποιον να υπογράψει ως εγγυητής σας; Αφεντικό; Γονείς;»

«Οι γονείς μας έχουν πεθάνει» είπε ο Γουίλεμ, σβέλτα.

Η διαχειρίστρια αναστέναξε. «Τότε σας συνιστώ να μην έχετε τόσο μεγάλες προσδοκίες. Σε κανένα καλό κτίριο δεν θα νοικιάσουν σε ανθρώπους με το δικό σας οικονομικό προφίλ». Και μετά σηκώθηκε, με έναν αέρα οριστικό, και κοίταξε με νόημα κατά την πόρτα.

Όταν το είπαν αυτό στον Τζέι Μπι και τον Μάλκομ, ωστόσο, το μετέτρεψαν σε κωμωδία: το πάτωμα του διαμερίσματος ήταν γεμάτο ποντικοκούραδα, ο άντρας απέναντί τους μόνο που δεν τους είχε δείξει τ' αχαμνά του, η διαχειρίστρια ήταν αναστατωμένη επειδή είχε φλερτάρει τον Γουίλεμ κι αυτός δεν είχε ανταποκριθεί.

«Ποιος θέλει να ζήσει γωνία Εικοστής Πέμπτης και Δεύτερης, τέλος πάντων;» ρώτησε ο Τζέι Μπι. Ήταν στο Φο Βιет Χουόνγκ στην Τσάιναταουν, όπου πήγαιναν για φαγητό δύο βράδια τον μήνα. Το Φο Βιет Χουόνγκ δεν ήταν πολύ καλό –το φο ήταν παράξενα ζαχαρένιο, ο χυμός του μοσχολέμονου σαν σαπούνι, και ύστερα από κάθε γεύμα τουλάχιστον ένας τους αρρώσταινε– αλλά εξακολουθούσαν να πηγαίνουν, τόσο από συνήθεια, όσο και από ανάγκη. Στο Φο Βιет Χουόνγκ έπαιρνες μια γαβάθα σούπα ή ένα σάντουιτς με πέντε δολάρια, ή έπαιρνες ένα από τα κυρίως, που στοίχιζαν από οκτώ έως δέκα δολάρια μα ήταν πολύ μεγαλύτερα, έτσι μπορούσες να φυλάξεις το μισό για την επόμενη μέρα ή για να τσιμπήσεις αργότερα το ίδιο βράδυ. Μόνο ο Μάλκομ δεν έτρωγε ποτέ ολόκληρο το κυρίως του, ούτε ποτέ φυλούσε το άλλο μισό, και όταν τελείωνε το φαγητό του, έβαζε το πιάτο του στη μέση του τραπέζιού ώστε ο Γουίλεμ και ο Τζέι Μπι –που μονίμως πεινούσαν– να φάνε το υπόλοιπο.

«Φυσικά και δεν θέλουμε να ζήσουμε γωνία Εικοστής Πέμπτης και Δεύτερης, Τζέι Μπι» είπε ο Γουίλεμ υπομονετικά «μα δεν έχουμε και άλλη επιλογή. Δεν έχουμε λεφτά, το ξέχασες;».

«Δεν καταλαβαίνω γιατί δεν μένεις εκεί που είσαι» είπε ο Μάλκομ, που τώρα στριφογύριζε τα μανιτάρια και το τόφου –έπαιρνε πάντα το ίδιο πιάτο: μανιτάρια πλευρώτους και σιγοβρασμένο τόφου με μια παχύρρευστη καφέ σάλτσα– στο πιάτο του, ενώ ο Γουίλεμ και ο Τζέι Μπι το κοιτούσαν.

«Ε λοιπόν, δεν γίνεται» είπε ο Γουίλεμ. «Δεν θυμάσαι;» Πρέπει να το είχε εξηγήσει στον Μάλκομ καμιά δεκαριά φορές το τελευταίο τρίμηνο. «Θα έρθει ο γκόμενος του Μέριτ, οπότε πρέπει να φύγω».

«Μα γιατί πρέπει να φύγεις εσύ;»

«Επειδή το συμβόλαιο είναι στο όνομα του Μέριτ, Μάλκομ!» είπε ο Τζέι Μπι.

«Α» είπε ο Μάλκομ. Σώπασε. Συχνά ξεχνούσε όσα θεωρούσε ασήμαντες λεπτομέρειες, μα ποτέ δεν φαινόταν να τον πειράζει όταν οι άνθρωποι έχαναν την υπομονή τους μαζί του επειδή ξεχνούσε. «Σωστά». Έβαλε τα μανιτάρια στη μέση του τραπεζιού. «Μα εσύ, Τζουντ—»

«Δεν μπορώ να μείνω στο σπίτι σου για πάντα, Μάλκομ. Κάποια στιγμή οι γονείς σου θα με σκοτώσουν».

«Οι γονείς μου σ' αγαπάνε».

«Καλοσύνη σου που το λες. Μα δεν θα μ' αγαπούν αν δεν μετακομίσω, και σύντομα».

Ο Μάλκομ ήταν ο μόνος από τους τέσσερίς τους που ζούσε στο πατρικό του, κι όπως άρεσε στον Τζέι Μπι να λέει, αν είχε το πατρικό του Μάλκομ, κι αυτός στο πατρικό του θα έμενε. Όχι ότι το σπίτι του Μάλκομ ήταν ιδιαίτερα σπουδαίο –στην πραγματικότητα ήταν παλιό και κακοδιατηρημένο– μα ήταν μεγάλο: ένα αληθινό πολυώροφο της Άπερ Ιστ Σάιντ. Η αδελφή του Μάλκομ, η Φλόρα, που ήταν τρία χρόνια μεγαλύτερή του, είχε φύγει πρόσφατα από το διαμέρισμα στο υπόγειο, κι ο Τζουντ είχε πάρει τη θέση της ως βραχυπρόθεσμη λύση: κάποτε οι γονείς του Μάλκομ θα το χρειαζόνταν ώστε να το μετατρέψουν σε γραφεία για το λογοτεχνικό πρακτορείο της μητέρας του, πράγμα που σήμαινε ότι ο Τζουντ (τον οποίο ούτως ή άλλως δυσκόλευαν τα σκαλιά που κατέβαιναν στο υπόγειο) έπρεπε να ψάξει για δικό του διαμέρισμα.

Και ήταν φυσικό να ζήσει με τον Γουίλεμ· ήταν συγκατοικοί όλα τους τα φοιτητικά χρόνια. Στο πρώτο έτος, οι τέσσερίς τους συγκατοικούσαν σ' έναν χώρο που αποτελούνταν από: ένα ενιαίο δωμάτιο από τσιμεντόλιθο, όπου βρίσκονταν τα γραφεία και οι καρέκλες τους και ένας καναπές, που είχαν φέρει οι θείες του Τζέι Μπι με ένα φορτηγάκι της U-Haul, και ένα δεύτερο, πολύ μικρότερο δωμάτιο, στο οποίο είχαν τοποθετηθεί δύο διώροφες κουκέτες. Αυτό το δωμάτιο ήταν τόσο στενό, που ο Μάλκομ κι ο Τζουντ, ξαπλωμένοι στις κάτω κουκέτες, μπορούσαν να απλώσουν και να πιάσουν τα χέρια ο ένας του άλλου. Τη μια διώροφη κουκέτα τη μοιράζονταν ο Μάλκομ κι ο Τζέι Μπι· την άλλη ο Τζουντ και ο Γουίλεμ.

«Μαύροι εναντίον λευκών» έλεγε ο Τζέι Μπι.

«Ο Τζουντ δεν είναι λευκός» αποκρινόταν ο Γουίλεμ.

«Κι εγώ δεν είμαι μαύρος» πρόσθετε ο Μάλκομ, πιο πολύ για να τη σπάσει στον Τζέι Μπι παρά επειδή το πίστευε.

«Λοιπόν» είπε τώρα ο Τζέι Μπι, τραβώντας με το πιρούνι του το πιάτο των μανιταριών κατά τη μεριά του, «θα σας έλεγα ότι μπορείτε να μείνετε σ' εμένα κι οι δυο σας, μα δεν θα σας άρεσε με τίποτα». Ο Τζέι Μπι ζούσε σ' ένα τεράστιο, βρομερό λοφτ στη Μικρή Ιταλία, γεμάτο παράξενους διαδρόμους που οδηγούσαν σε αχρησιμοποίητα, περίεργα σχηματισμένα αδιέξοδα και μισοτελειωμένες γωνιές, με τη γυψοσανίδα παρατημένη καταμεσής της κατασκευής, το οποίο ανήκε σε ένα άλλο άτομο που γνώριζαν από το κολέγιο. Ο Έζρα ήταν ζωγράφος, κακός ζωγράφος μα δεν είχε ανάγκη να είναι καλός, επειδή, όπως άρεσε στον Τζέι Μπι να τους θυμίζει, δεν θα χρειαζόταν να δουλέψει ποτέ στη ζωή του. Κι όχι μόνο δεν θα χρειαζόταν να δουλέψει *ο ίδιος*, μα και τα παιδιά των παιδιών των παιδιών του δεν θα χρειαζόταν ποτέ να δουλέψουν: μπορούσαν να δημιουργούν κακή, πρακτικά απούλητη, άχρηστη τέχνη επί γενιές και ακόμη θα είχαν τη δυνατότητα να αγοράζουν όποτε τους κατέβαινε τα καλύτερα λάδια που ήθελαν και άβολα μεγάλα λοφτ στο κέντρο του Μανχάταν για να τα αχρηστεύσουν με τις κακές αρχιτεκτονικές επιλογές τους· κι όταν βαριούνταν τη ζωή του καλλιτέχνη –όπως ήταν πεπεισμένος ο Τζέι Μπι ότι θα συνέβαινε κάποτε στον Έζρα– θα χρειαζόταν απλώς να καλέσουν τους υπεύθυνους του καταπιστεύματός τους για να πάρουν εφάπαξ ένα τεράστιο ποσό της τάξης που οι τέσσερις τους (εντάξει, ίσως όχι ο Μάλκομ) ούτε στα όνειρά τους δεν θα έβλεπαν σ' όλη τους τη ζωή. Προς το παρόν ωστόσο, ο Έζρα ήταν μια χρήσιμη γνωριμία, όχι μόνο επειδή άφηνε τον Τζέι Μπι και μερικούς άλλους φίλους του από τη σχολή να μένουν στο διαμέρισμά του –ανά πάσα στιγμή, υπήρχαν τέσσερις ή πέντε άνθρωποι φωλιασμένοι σε διάφορες γωνιές του λοφτ–, αλλά επειδή ήταν ένας καλόβολος και κατά βάση γενναιόδωρος άνθρωπος, και του άρεσε να κάνει αλόγιστα πάρτι με άφθονες δωρεάν ποσότητες φαγητού, ναρκωτικών και αλκοόλ.

«Σταθείτε» είπε ο Τζέι Μπι, αφήνοντας κάτω τα ξυλάκια του. «Τώρα το θυμήθηκα – είναι κάποια στο περιοδικό που νοικιάζει το σπίτι μιας θείας της. Να πούμε, στα όρια της Τσάινταουν».

«Πόσο;» ρώτησε ο Γουίλεμ.

«Μάλλον τίποτα – ούτε τι νοίκι να ζητήσει δεν ήξερε. Και θέλει κάποιον που να τον ξέρει».

«Δες να μπορέσεις να της πεις μια καλή κουβέντα;»

«Ακόμα καλύτερα – θα σας συστήσω. Μπορείτε να περάσετε από το γραφείο αύριο;»

Ο Τζουντ αναστέναξε. «Δεν θα τα καταφέρω να ξεγλιστρήσω». Κοίταξε τον Γουίλεμ.

«Μην ανησυχείς – μπορώ εγώ. Τι ώρα;»

«Το μεσημέρι, θα 'λεγα. Στη μία;»

«Θα είμαι εκεί».

Ο Γουίλεμ πεινούσε ακόμη, μα άφησε τον Τζέι Μπι να φάει τα υπόλοιπα μανιτάρια. Μετά όλοι περίμεναν για λίγο· μερικές φορές ο Μάλκομ παράγγελνε παγωτό αρτόκαρπο, το μοναδικό πράγμα στον κατάλογο που ήταν σταθερά καλό, έτρωγε δυο μπουκιές και μετά το άφηνε, κι αυτός με τον Τζέι Μπι έτρωγαν το υπόλοιπο. Αλλά αυτή τη φορά δεν παράγγειλε το παγωτό, κι έτσι ζήτησαν τον λογαριασμό για να τον μελετήσουν και να τον διαιρέσουν μέχρι δολαρίου.

Την άλλη μέρα, ο Γουίλεμ βρήκε τον Τζέι Μπι στο γραφείο του. Ο Τζέι Μπι δούλευε ρεσεψιονίστ σε ένα μικρό μα σημαντικό περιοδικό με έδρα το Σόχο που κάλυπτε την καλλιτεχνική σκηνή του κέντρου. Ήταν μια στρατηγική θέση γι' αυτόν· το σχέδιό του, όπως είχε εξηγήσει στον Γουίλεμ ένα βράδυ, ήταν να προσπαθήσει να γίνει φίλος κάποιου από τους συντάκτες και μετά να τον πείσει να τον παρουσιάσει στο περιοδικό. Υπολόγιζε ότι αυτό θα έπαιρνε γύρω στους έξι μήνες, που σήμαινε ότι του απέμεναν άλλοι τρεις.

Ο Τζέι Μπι είχε διαρκώς μια έκφραση ήπιας δυσπιστίας όσο ήταν στη δουλειά του, τόσο για το ότι δούλευε όσο και για το ότι ακόμη ουδείς είχε σκεφτεί να αναγνωρίσει την ιδιαίτερη ιδιοφυΐα του. Δεν ήταν καλός ρεσεψιονίστ. Αν και τα τηλέφωνα χτυπούσαν λίγο πολύ διαρκώς, σπανίως τα σήκωνε· όταν κάποιος από τους τέσσερις ήθελε να τον βρει (το σήμα των κινητών στο κτίριο ήταν απρόβλεπτο), έπρε-

πε συνθηματικά να αφήσει το τηλέφωνο να χτυπήσει δύο φορές, να το κλείσει, και μετά να ξαναπάρει. Και ακόμα και τότε μερικές φορές δεν απαντούσε – τα χέρια του ήταν απασχολημένα κάτω από το γραφείο του, να χτενίζουν και να πλέκουν κουβαριασμένες τούφες μαλλιά που είχε σε μια μαύρη πλαστική σκουπιδοσακούλα στα πόδια του.

Ο Τζέι Μπι περνούσε, όπως το έθετε ο ίδιος, τη μαλλιαρή του φάση. Πρόσφατα είχε αποφασίσει να κάνει ένα διάλειμμα από τη ζωγραφική, για να φτιάχνει γλυπτά από μαύρα μαλλιά. Όλοι τους είχαν περάσει ένα εξοντωτικό Σαββατοκύριακο στο κατόπι του Τζέι Μπι γυρνώντας από μπαρμπέρικα σε κομμωτήρια στο Κουίνς, στο Μπρούκλιν, στο Μπρονξ και το Μανχάταν, να περιμένουν απέξω όσο ο Τζέι Μπι έμπαινε για να ζητήσει από τους ιδιοκτήτες ό,τι τρίχες είχανε κόψει ή σκουπίσει, και μετά να τραβोलογούν έναν ολοένα και πιο άβολο σάκο με μαλλιά στον δρόμο. Τα πρώιμα κομμάτια του συμπεριλάμβαναν *Το Απελατίκι*, μια μπάλα του τένις την οποία είχε ξυρίσει, κόψει στα δύο και γεμίσει με άμμο πριν τη σκεπάσει με κόλλα και την κυλήσει και ξανακυλήσει σε ένα στρώμα από μαλλιά έτσι που οι τρίχες κινούνταν σαν φύκια κάτω από το νερό, και *Το Καθημερινό*, στο οποίο σκέπαζε διάφορα οικιακά αντικείμενα –ένα συρραπτικό· μια σπάτουλα· ένα φλιτζάνι– με τρίχινα τομάρια. Τώρα δούλευε ένα έργο μεγάλης κλίμακας για το οποίο δεν τους έλεγε παρά ελάχιστα, μα περιλάμβανε το χτένισμα και το πλέξιμο πολλών κομματιών για να φτιαχτεί ένα κατά τα φαινόμενα ατελείωτο σχοινί από φριζαρισμένα μαύρα μαλλιά. Την περασμένη Παρασκευή τούς είχε παρασύρει σπίτι του υποσχόμενος πίτσες και μπίρες για να τον βοηθήσουν να πλέξει, αλλά ύστερα από πολλές ώρες μονότονης δουλειάς έγινε φανερό ότι ούτε πίτσες ούτε μπίρες προβλέπονταν, και έφυγαν ελαφρώς ενοχλημένοι μα όχι ιδιαίτερα έκπληκτοι.

Είχαν βαρεθεί το όλο θέμα με τις τρίχες, αν και ο Τζουντ –ο μόνος ανάμεσά τους– πίστευε ότι τα κομμάτια ήταν υπέροχα και μια μέρα θα θεωρούνταν σημαντικά. Για ευχαριστώ, ο Τζέι Μπι είχε δώσει στον Τζουντ μια βούρτσα καλυμμένη με τρίχες, όμως μετά την πήρε πίσω όταν φάνηκε ότι ένας φίλος του πατέρα του Έζρα ίσως ενδιαφερόταν να την αγοράσει (δεν την αγόρασε, αλλά ο Τζέι Μπι ποτέ δεν επέ-

στρεψε τη βούρτσα στον Τζουντ). Το πρότζεκτ με τις τρίχες είχε αποδειχθεί δύσκολο και από άλλες απόψεις· ένα βράδυ, όταν πάλι κάπως τους είχε ξαναπιάσει κορόιδα και τους τρεις και τους είχε ξαναπάει στη Μικρή Ιταλία και τους είχε ξαναβάλει να ξεμπλέκουν κι άλλες τρίχες, ο Μάλκομ σχολίασε ότι οι τρίχες μύριζαν. Και όντως μύριζαν: όχι τίποτα φοβερό, απλώς την ταγκή μεταλλική μυρωδιά των άλουστων μαλλιών. Όμως τον Τζέι Μπι τον έπιασε μια από τις μανιακές εκρήξεις του, και είχε πει τον Μάλκομ νέγρο που μισεί τον εαυτό του και μπαρμπα-Θωμάς¹ και προδότη της ράτσας του, και ο Μάλκομ, που πολύ σπάνια θύμωνε αλλά θύμωνε με τέτοιες κατηγορίες, έχυσε το κρασί του στην πλησιέστερη σακούλα με τρίχες και σηκώθηκε κι έφυγε. Ο Τζουντ έτρεξε, όπως όπως, ξοπίσω από τον Μάλκομ κι ο Γουίλεμ έμεινε να τα βγάλει πέρα με τον Τζέι Μπι. Και παρότι οι δυο τους συμφιλιώθηκαν την επόμενη μέρα, στο τέλος ο Γουίλεμ και ο Τζουντ αισθάνονταν (άδικα, το ήξεραν) ελαφρώς πιο θυμωμένοι με τον Μάλκομ, καθώς το επόμενο Σαββατοκύριακο ήταν πάλι στο Κουίνς, και πήγαιναν από μπαρμπέρικο σε μπαρμπέρικο σε μια προσπάθεια να αντικαταστήσουν τη σακούλα με τα μαλλιά που είχε καταστρέψει.

«Πώς είναι τα πράγματα στον μαύρο πλανήτη;» ρώτησε τώρα ο Γουίλεμ τον Τζέι Μπι.

«Μαύρα» είπε ο Τζέι Μπι, χώνοντας την πλεξούδα που ξέμπλεκε ξανά στη σακούλα. «Ας πηγαίνουμε· είπα στην Άνικα ότι θα είμαστε εκεί στη μιάμιση». Το τηλέφωνο στο γραφείο του άρχισε να χτυπά.

«Δεν θα το σηκώσεις;»

«Θα ξαναπάρουν».

Καθώς περπατούσαν προς τα νότια, ο Τζέι Μπι γκρίνιαζε. Ως τώρα είχε επικεντρώσει τη γοητεία του σε έναν αρχισυντάκτη ονόματι Ντιν, τον οποίο όλοι στην παρέα φώναζαν Ντιάν. Οι τρεις είχαν πάει σε ένα πάρτι στο διαμέρισμα των γονιών ενός συντάκτη στο Ντακότα, όπου ο ένας χώρος με καλλιτεχνικά εκθέματα οδηγούσε στον επόμενο. Καθώς ο Τζέι Μπι μιλούσε με τους συναδέλφους του στην κουζί-

¹ «Μπαρμπα-Θωμάς» έχει επικρατήσει να αποκαλείται ο μαύρος που είναι υπερβολικά πειθήνιος και δουλοπρεπής με τους λευκούς.

να, ο Μάλκομ και ο Γουίλεμ έκαναν βόλτες στο διαμέρισμα μαζί (Πού ήταν ο Τζουντ εκείνη τη νύχτα; Δούλεψε, μάλλον): κοιτούσαν μια σειρά από φωτογραφίες του Έντουαρντ Μπερτίνσκι στον ξενώνα· ένα σετ από πύργους υδροδεξαμενών των Μπέχερ κρεμασμένο σε τέσσερις σειρές των πέντε πάνω από το γραφείο στο αναγνωστήριο· έναν πελώριο Γκούρσκι που δέσποζε πάνω από τα ράφια στη βιβλιοθήκη και, στην κυρίως κρεβατοκάμαρα, έναν ολόκληρο τοίχο με Άρμπους, που κάλυπταν τον χώρο τόσο απόλυτα, ώστε μόνο μερικά εκατοστά κενού τοίχου παρέμεναν στην κορυφή και στη βάση.² Θαύμαζαν τη φωτογραφία δύο γλυκών κοριτσιών με σύνδρομο Ντάουν που έπαιζαν για τον φακό ντυμένες με τα υπερβολικά στενά, υπερβολικά παιδιάστικα μαγιό τους, όταν τους πλησίασε ο Ντιάν. Ήταν ψηλός, μα είχε ένα μικρό, ποντικίσιο, βλογιοκομμένο πρόσωπο που τον έκανε να φαίνεται άγριος κι αφερέγγυος.

Συστήθηκαν, εξήγησαν ότι βρίσκονταν εδώ ως φίλοι του Τζέι Μπι. Ο Ντιάν τούς είπε ότι ήταν από τους αρχισυντάκτες του περιοδικού, υπεύθυνος για την κάλυψη των καλλιτεχνικών.

«Α» είπε ο Γουίλεμ, και πρόσεξε να μην κοιτάξει τον Μάλκομ, καθώς δεν του είχε εμπιστοσύνη ότι δεν θα αντιδρούσε. Ο Τζέι Μπι τούς είχε πει ότι απέβλεπε στον καλλιτεχνικό συντάκτη ως πιθανό του στόχο· αυτός έπρεπε να είναι.

«Έχετε δει ποτέ κάτι σαν κι αυτό;» τους ρώτησε ο Ντιάν, τείνοντας το χέρι προς τις Άρμπους.

«Ποτέ» είπε ο Γουίλεμ. «Δατρεύω την Νταϊάν Άρμπους».

Ο Ντιάν σκλήρυνε, και τα μικρά χαρακτηριστικά του φάνηκαν

2 Έντουαρντ Μπουρτίνσκι (1955-), Καναδός φωτογράφος, γνωστός για τα μεγάλα μεγέθους βιομηχανικά τοπία του. Μπερντ (1931-2007) και Χίλα (1934-2015) Μπέχερ, ζευγάρι Γερμανών φωτογράφων, έγιναν γνωστοί κυρίως φωτογραφίζοντας βιομηχανικά κτίρια και κατασκευές. Αντρέας Γκούρσκι (1955), Γερμανός φωτογράφος – οι έγχρωμες, μεγάλου μεγέθους φωτογραφίες του απεικονίζουν ιδίως κτίρια και τοπία από ψηλά. Νταϊάν (όπως έχει επικρατήσει στα ελληνικά) Άρμπους (1923-1971), Αμερικανίδα φωτογράφος, γνωστή για τα πορτρέτα ανθρώπων από ομάδες περιθωριοποιημένες (νάνοι, τρανσέξουαλ κ.ά.).

να δένονται κόμπος στο κέντρο του μικρού προσώπου του. «Ντιάν είναι».

«Τι;»

«Ντιάν. Το όνομά της προφέρεται “Ντιάν”».

Ίσα που κατάφεραν να βγουν από το δωμάτιο χωρίς να βάλουν τα γέλια. «Ντιάν!» είπε αργότερα ο Τζέι Μπι, όταν άκουσε την ιστορία. «Χριστέ μου! Τι ξιπασμένος μαλάκας».

«Μα είναι ο ξιπασμένος μαλάκας σου» είχε πει ο Τζουντ. Κι από τότε τον Ντιν τον έλεγαν «Ντιάν».

Δυστυχώς ωστόσο φαινόταν ότι παρά τις ακαταπόνητες προσπάθειες του Τζέι Μπι με τον Ντιάν, δεν ήταν πιο κοντά στο να συμπεριληφθεί στο περιοδικό από ό,τι πριν από τρεις μήνες. Μέχρι που είχε αφήσει τον Ντιάν να του τον πάρει τσιμπούκι στη σάουνα του γυμναστηρίου, και πάλι τίποτα. Κάθε μέρα ο Τζέι Μπι έβρισκε μια αφορμή να πάει στα γραφεία της σύνταξης και στον πίνακα ανακοινώσεων όπου ήταν γραμμένες σε λευκές καρτέλες οι ιδέες για τα άρθρα του επόμενου τριμήνου, και κάθε μέρα έψαχνε το όνομά του στο τμήμα που ήταν αφιερωμένο στους ανερχόμενους καλλιτέχνες, και κάθε μέρα απογοητευόταν. Αντιθέτως έβλεπε τα ονόματα διαφόρων ατάλατων και υπερεκτιμημένων, ανθρώπων που τους όφειλαν χάρες ή ανθρώπων που ήξεραν ανθρώπους στους οποίους οφείλονταν χάρες.

«Αν δω ποτέ τον Έζρα εκεί πάνω, θα σκοτωθώ» έλεγε πάντα ο Τζέι Μπι, στο οποίο οι άλλοι απαντούσαν: Δεν θα συμβεί, Τζέι Μπι και Μην ανησυχείς, Τζέι Μπι – μια μέρα θα βρεθείς κι εσύ εκεί πάνω, και Τι ανάγκη τούς έχεις, Τζέι Μπι; Θα βρεις κάτι άλλο, στα οποία ο Τζέι Μπι αποκρινόταν, αντίστοιχα: «Είσαι σίγουρος;» και «Ναι, καλά» και «Έχω επενδύσει τόσο γαμημένο χρόνο –τρεις ολόκληρους μήνες από τη γαμημένη μου τη ζωή–, το καλό που μου θέλω να βρεθώ εκεί πάνω γαμώτο, αλλιώς τζάμπα το ’κανα όλο αυτό, όπως όλα τ’ άλλα», όπου το «όλα τ’ άλλα» σήμαινε, κατά περίπτωση, το μεταπτυχιακό, την επιστροφή στη Νέα Υόρκη, την ενότητα με τα μαλλιά, ή τη ζωή εν γένει, ανάλογα με το πόσο μηδενιστής ένιωθε εκείνη τη μέρα.

Ακόμη γκρίνιαζε όταν έφτασαν στη Λίσιπεναρντ. Ο Γουίλεμ ήταν αρκετά καινούργιος στην πόλη –μόνο έναν χρόνο ζούσε εκεί– ώστε

να μην έχει ξανακούσει την οδό, που ήταν μετά βίας μεγαλύτερη από σοκάκι, δύο τετράγωνα στο μήκος κι ένα τετράγωνο νότια της Κάναλ, κι ωστόσο ούτε ο Τζέι Μπι, που είχε μεγαλώσει στο Μπρούκλιν, την είχε ακουστά.

Βρήκαν το κτίριο και χτύπησαν το κουδούνι του 5C. Απάντησε μια κοπέλα, η φωνή της τραχιά και κούφια λόγω της ενδοεπικοινωνίας, και τους άνοιξε να μπουν. Η είσοδος ήταν στενή και ψηλοτάβανη και βαμμένη ένα ξινισμένο, γυαλιστερό καφέ σκατί, που τους έκανε να νιώθουν σαν να βρίσκονταν στον πάτο πηγαδιού.

Η κοπέλα τούς περίμενε στην πόρτα του διαμερίσματος. «Γεια, Τζέι Μπι» είπε, και μετά κοίταξε τον Γουίλεμ και κοκκίνισε.

«Άνικα, αποδώ ο φίλος μου ο Γουίλεμ» είπε ο Τζέι Μπι. «Γουίλεμ, η Άνικα δουλεύει στα καλλιτεχνικά. Είναι μια χαρά παιδί».

Η Άνικα κοίταξε κάτω και προέταξε το χέρι της με μια κίνηση. «Χαίρω πολύ» είπε στο πάτωμα. Ο Τζέι Μπι κλότσησε τον Γουίλεμ και του χαμογέλασε με τρόπο. Ο Γουίλεμ τον αγνόησε.

«Παρομοίως» είπε.

«Λοιπόν, αυτό είναι το διαμέρισμα – Είναι της θείας μου – Έζησε πενήντα χρόνια εδώ – μα μόλις πήγε σε γηροκομείο» Η Άνικα μιλούσε πολύ γρήγορα και προφανώς είχε καταλήξει ότι η καλύτερη στρατηγική ήταν να αντιμετωπίζει τον Γουίλεμ σαν έκλειψη και απλώς να μην τον κοιτάζει καθόλου. Μιλούσε όλο και πιο γρήγορα, για τη θεία της, που συνέχεια έλεγε ότι η γειτονιά έχει αλλάξει, και για το ότι τη Δίσπεναρντ ούτε ακουστά δεν την είχε ώσπου να μετακομίσει στο Κάτω Μανχάταν, και λυπόταν πολύ που δεν ήταν βαμμένο ακόμη, όμως η θεία της είχε μόλις, κυριολεκτικά μόλις μετακομίσει και είχαν προλάβει μονάχα να το καθαρίσουν το περασμένο Σαββατοκύριακο. Κοιτούσε οπουδήποτε εκτός από τον Γουίλεμ –στο ταβάνι (επενδυμένο με ανάγλυφο τσίγκο), στα πατώματα (σκασμένα, μα παρκέ), στους τοίχους (όπου οι προ πολλού κρεμασμένες κορνίζες είχαν αφήσει φασματικές σκιές)– ώσπου τελικά ο Γουίλεμ αναγκάστηκε να τη διακόψει, μαλακά, και να ρωτήσει αν μπορούσε να ρίξει μια ματιά στο υπόλοιπο διαμέρισμα.

«Ω, ευχαρίστως» είπε η Άνικα «θα σε αφήσω στην ησυχία σου»,

αν και μετά άρχισε να τους ακολουθεί, μιλώντας πολύ γρήγορα στον Τζέι Μπι για έναν τύπο ονόματι Τζάσπερ που χρησιμοποιούσε τη γραμματοσειρά Archer παντού – και δεν παραείναι στρογγυλεμένη και περίεργη για σώμα κειμένου; Τώρα που ο Γουίλεμ τής είχε γυρίσει την πλάτη, τον κοιτούσε απροκάλυπτα, και όσο πιο πολύ μιλούσε τόσο πιο ανόητη γινόταν η φλυαρία της.

Ο Τζέι Μπι κοιτούσε την Άνικα που κοιτούσε τον Γουίλεμ. Ποτέ δεν την είχε δει έτσι, τόσο αγχωμένη και κοριτσιίστικη (συνήθως ήταν μουτρωμένη και σιωπηλή και στην πραγματικότητα κάπως τη φοβούνταν στη δουλειά επειδή είχε φτιάξει, στον τοίχο πάνω από το γραφείο της, μια περίτεχνη γλυπτή καρδιά από ξυράφια X-ACTO), μα είχε δει πολλές γυναίκες να φέρονται έτσι μπροστά στον Γουίλεμ. Όλοι τους. Ο φίλος τους ο Λάιονελ έλεγε ότι ο Γουίλεμ πρέπει να ήταν ψαράς σε κάποια προηγούμενη ζωή, γιατί όλο γατούλες μάζευε ολόγυρά του. Ωστόσο τις περισσότερες φορές (αν και όχι πάντα) ο Γουίλεμ φαινόταν να μην έχει ιδέα. Ο Τζέι Μπι μια φορά είχε ρωτήσει τον Μάλκομ γιατί πίστευε ότι συνέβαινε αυτό, και ο Μάλκομ είπε ότι πίστευε πως αυτό συνέβαινε επειδή ο Γουίλεμ δεν το είχε προσέξει. Ο Τζέι Μπι είχε απλώς γυρίσει αντί απάντησης, μα το σκεπτικό του ήταν: ο Μάλκομ είναι ο πιο αργόστροφος άνθρωπος που γνωρίζω, και αφού ακόμα και ο Μάλκομ το πρόσεξε πώς κάνουν οι γυναίκες μπροστά στον Γουίλεμ, είναι αδύνατον να μην το έχει προσέξει ο ίδιος ο Γουίλεμ. Αργότερα, ωστόσο, ο Τζουντ είχε διατυπώσει μια διαφορετική ερμηνεία: πρότεινε ότι ο Γουίλεμ εσκεμμένα δεν αντιδρούσε στις γυναίκες, ώστε οι άντρες γύρω του να μην αισθάνονται ότι τους απειλεί. Αυτό έβγαζε περισσότερο νόημα· ο Γουίλεμ άρεσε σε όλους και ποτέ δεν θα έκανε επίτηδες τους ανθρώπους να νιώσουν άβολα, και έτσι ήταν πιθανό, υποσυνείδητα τουλάχιστον, να υποκρίνεται μια κάποια άγνοια. Μα και πάλι – ήταν σαγηνευτικό να το βλέπεις, και οι τρεις τους δεν το βαριούνταν ποτέ, όπως και το να κοροϊδεύουν τον Γουίλεμ γι' αυτό μετά, αν και συνήθως απλώς χαμογελούσε και δεν έλεγε τίποτα.

«Το ασανσέρ είναι εντάξει;» γύρισε και ρώτησε απότομα ο Γουίλεμ.

«Τι;» αποκρίθηκε η Άνικα, σαστισμένη. «Ναι, είναι πολύ αξιόπιστο». Τέντωσε τα λεπτά της χείλη σ' ένα χαμογελάκι που ο Τζέι Μπι

συνειδητοποίησε, με έναν πόνο στο στομάχι από ντροπή, ότι προοριζόταν για φλερτ. Αχ, Άνικα, σκέφτηκε. «Τι ακριβώς σκοπεύεις να φέρεις στο διαμέρισμα της θείας μου;»

«Τον φίλο μας» απάντησε, πριν προλάβει ο Γουίλεμ. «Έχει πρόβλημα με τις σκάλες και χρειάζεται ένα ασανσέρ που να λειτουργεί».

«Α» είπε, κοκκινίζοντας ξανά. Ξανάπιασε να κοιτάζει το πάτωμα. «Συγγνώμη. Ναι, λειτουργεί».

Το διαμέρισμα δεν ήταν τίποτα εντυπωσιακό. Υπήρχε ένας μικρός προθάλαμος, λίγο μεγαλύτερος από χαλάκι της πόρτας, που έβγαζε στην κουζίνα (ένας ζεστός, λιγδιασμένος μικρός κύβος) δεξιά και σε έναν χώρο για τραπεζαρία αριστερά που πιθανώς θα χωρούσε ένα πτυσσόμενο τραπέζι. Ένα πάσο χώριζε αυτό τον χώρο από το καθιστικό, με τα τέσσερά του παράθυρα, όλα κλεισμένα με σιδεριές, που κοιτούσαν νότια στον όλο σκουπίδια δρόμο, και στην άκρη ενός μικρού διαδρόμου δεξιά βρισκόταν το μπάνιο με τις απλές του από γαλακτερό γυαλί και τη φθαρμένη εμαγιέ μπανιέρα, και απέναντί του η κρεβατοκάμαρα, που είχε άλλο ένα παράθυρο και ήταν μακριά μα στενή· εδώ, δύο ξύλινα μονά κρεβάτια είχαν τοποθετηθεί παράλληλα το ένα στο άλλο, το καθένα κόντρα στον τοίχο. Το ένα κρεβάτι είχε ήδη στρώμα, ένα ανοικονόμητο, άχαρο πράμα, βαρύ σαν ψόφιο άλογο.

«Το στρώμα είναι αχρησιμοποίητο» είπε η Άνικα. Είπε μια μεγάλη ιστορία για το πώς ήταν να μετακομίσει εδώ η ίδια, και είχε αγοράσει μέχρι και το στρώμα ενόψει της μετακόμισης, μα ποτέ δεν το χρησιμοποίησε γιατί αντ' αυτού είχε μετακομίσει στον φίλο της τον Κλέμεντ, που δεν ήταν ο γκόμενός της, απλώς φίλος της, και θεέ μου, τι καθυστερημένη που ήταν και το είπε αυτό. Τέλος πάντων, αν ο Γουίλεμ ήθελε το διαμέρισμα, θα του χάριζε το στρώμα.

Ο Γουίλεμ την ευχαρίστησε. «Τι λες, Τζέι Μπι;»

Τι έλεγε; Έλεγε ότι είναι αχούρι. Βέβαια, κι αυτός σε αχούρι ζούσε, μα ήταν στο αχούρι του κατ' επιλογήν, και επειδή ήταν τζάμπα, και τα χρήματα που θα ξόδευε στο νοίκι μπορούσε, αντιθέτως, να τα ξοδεύει σε χρώματα, και προμήθειες, και ναρκωτικά, και πού και πού σε ταξί. Μα αν ο Έζρα αποφάσιζε ποτέ ν' αρχίσει να του χρεώνει

νοίκι, αποκλείεται να έμενε εκεί. Η οικογένειά του μπορεί να μην είχε τα λεφτά του Έζρα, ή του Μάλκομ, μα σε καμιά περίπτωση δεν θα τον άφηναν να χαλαμώσει λεφτά για να ζει σ' ένα αχούρι. Θα του έβρισκαν κάτι καλύτερο, ή θα του έδιναν ένα μικρό μηνιάτικο να τον βοηθήσουν να τα βγάλει πέρα. Μα ο Γουίλεμ και ο Τζουντ δεν είχαν τέτοια επιλογή: Έπρεπε να πληρώνουν από την τσέπη τους, και δεν είχαν λεφτά, άρα ήταν καταδικασμένοι να ζήσουν σ' ένα αχούρι. Και εφόσον έτσι είχαν τα πράγματα, τότε μάλλον είχαν βρει το κατάλληλο αχούρι – ήταν φτηνό, βρισκόταν στο κέντρο, και η υποψήφια σπιτονοικοκυρά τους ήταν ήδη τοιμημένη με το πενήντα τοις εκατό των δυο τους.

Έτσι «Μου φαίνεται τέλειο» είπε στον Γουίλεμ, που συμφώνησε. Η Άνικα έβγαλε μια τοιρίδα. Και ύστερα από μια βιαστική συζήτηση, ήταν οριστικό: η Άνικα είχε νοικάρη, κι ο Γουίλεμ κι ο Τζουντ κάπου να μείνουν – όλα αυτά πριν αναγκαστεί ο Τζέι Μπι να θυμίσει στον Γουίλεμ ότι δεν θα είχε πρόβλημα να τον κεράσει ο Γουίλεμ μια γαβάθα νουντλς για μεσημεριανό προτού γυρίσει στο γραφείο.

Ο Τζέι Μπι δεν ήταν της ενδοσκόπησης, μα στο τρένο για το σπίτι της μητέρας του, εκείνη την Κυριακή, δεν μπορούσε να μη νιώθει μια αόριστη αυταρέσκεια, συνδυασμένη με κάτι που έφερνε σε ευγνωμοσύνη, για τη ζωή και την οικογένεια που είχε.

Ο πατέρας του, μετανάστης στη Νέα Υόρκη από την Αϊτή, είχε πεθάνει όταν ο Τζέι Μπι ήταν τριών, και παρότι ο Τζέι Μπι αρεσκόταν πάντα να πιστεύει ότι θυμόταν το πρόσωπό του –καλοσυνάτο κι ευγενικό, με ένα ψιλό μουστάκι και μάγουλα που φούσκωναν σαν δαμάσκηνα όταν χαμογελούσε– ποτέ δεν θα μάθαινε αν απλώς νόμιζε ότι το θυμόταν, επειδή μεγάλωσε κοιτάζοντας τη φωτογραφία του πατέρα του στο κομοδίνο της μητέρας του, ή αν το θυμόταν στ' αλήθεια. Και πάλι, αυτή ήταν η μοναδική του θλίψη ως παιδιού, και ακόμα κι αυτή ήταν μια θλίψη πιο πολύ καταναγκαστική: Ήταν ορφανός από πατέρα, και ήξερε ότι τα ορφανά από πατέρα παιδιά θρηνούν την απουσία στη ζωή τους. Ο ίδιος, ωστόσο, ποτέ δεν είχε βιώ-

σει εκείνη τη λαχτάρα. Μετά τον θάνατο του πατέρα του, η μητέρα του, Αμερικανοαϊτινή δεύτερης γενιάς, πήρε το διδακτορικό της στα παιδαγωγικά, ενώ δίδασκε στο δημόσιο σχολείο κοντά στο σπίτι τους, το ίδιο σχολείο που δεν θεωρούσε αρκετά καλό για τον Τζέι Μπι. Όταν γράφτηκε πια στο λύκειο, ένα ακριβό ιδιωτικό σχολείο κοντά μια ώρα με τη συγκοινωνία από το σπίτι τους στο Μπρούκλιν, στο οποίο φοιτούσε με υποτροφία, εκείνη ήταν διευθύντρια ενός άλλου σχολείου, ενός πολυφυλετικού στο Μανχάταν, και έκτακτη καθηγήτρια στο Κολέγιο του Μπρούκλιν. Είχε γραφτεί ένα άρθρο στους *Νιου Γιορκ Τάιμς* για τις πρωτοποριακές μεθόδους διδασκαλίας της, και παρότι στους φίλους του παρίστανε το αντίθετο, την καμάρωνε.

Ήταν πάντα πολυάσχολη όσο αυτός μεγάλωνε, μα ποτέ δεν είχε νιώσει παραμελημένος, ποτέ δεν είχε νιώσει ότι η μητέρα του αγαπούσε τους μαθητές της περισσότερο από ό,τι αγαπούσε αυτόν. Στο σπίτι είχε τη γιαγιά του, που του μαγείρευε ό,τι ήθελε, και του τραγουδούσε στα γαλλικά, και του έλεγε κυριολεκτικά κάθε μέρα τι θησαυρός ήταν, τι ιδιοφυΐα, και πως ήταν ο άντρας της ζωής της. Και είχε και τις θείες του, την αδελφή της μητέρας του, αστυνόμο στο Μανχάταν, και τη φιλενάδα της, φαρμακοποιό και Αμερικανίδα δεύτερης γενιάς κι εκείνη (αν και από το Πόρτο Ρίκο, όχι την Αϊτή), που δεν είχαν παιδιά και έτσι του φέρονταν σαν να ήταν παιδί τους. Η αδελφή της μητέρας του ήταν αθλητικός τύπος και του έμαθε πώς να πιάνει και να πετάει μπαλιές (κάτι για το οποίο, ακόμα και τότε, ελάχιστα ενδιαφερόταν, μα αποδείχθηκε χρήσιμη κοινωνική δεξιότητα αργότερα) και η φιλενάδα της ενδιαφερόταν για την τέχνη· μια από τις πρωιμότερες αναμνήσεις του ήταν μια εκδρομή μαζί της στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης, όπου πεντακάθαρα θυμόταν να κοιτάζει το *Ένα: Νούμερο Τριάντα Ένα*, 1950, αποσβολωμένος από το δέος, και ίσα που άκουγε τη θεία του καθώς εξηγούσε πώς είχε φτιάξει τον πίνακα ο Πόλοκ.

Στο λύκειο, όπου μια δόση αναθεωρητισμού φαινόταν απαραίτητη για να ξεχωρίσει και, κυρίως, να κάνει τους πλούσιους λευκούς συμμαθητές του να αισθάνονται άβολα, θόλωσε κάπως την αλήθεια της περιπτώσεώς του: έγινε άλλο ένα ορφανό από πατέρα μαυράκι, με μια

μητέρα που αποφοίτησε μονάχα μετά τη γέννησή του (παρέλειψε να επισημάνει ότι αυτό που τέλειωσε η μητέρα του ήταν μεταπτυχιακό, έτσι ο κόσμος υπέθετε ότι εννοούσε το λύκειο), και μια θεία που δούλευε στον δρόμο (και πάλι, υπέθεταν ως ιερόδουλη, δίχως να συνειδητοποιούν ότι εννοούσε ως αστυνομικός). Την αγαπημένη του οικογενειακή φωτογραφία την είχε τραβήξει ο κολλητός του στο λύκειο, ένα αγόρι που το έλεγαν Ντάνιελ, στον οποίο αποκάλυψε την αλήθεια μόλις πριν του ανοίξει την πόρτα για να τραβήξει το οικογενειακό τους πορτρέτο. Ο Ντάνιελ έφτιαχνε μια ενόττητα με οικογένειες «στο μεταίχμιο», όπως τις αποκαλούσε, και ο Τζέι Μπι αναγκάστηκε να διορθώσει βιαστικά την εντύπωση ότι η θεία του ήταν οριακά πόρνη και η μητέρα του σχεδόν αγράμματη, πριν αφήσει τον φίλο του να μπει. Το στόμα του Ντάνιελ τότε άνοιξε και ήχος δεν βγήκε από μέσα, μα μετά η μητέρα του Τζέι Μπι ήρθε στην πόρτα και είπε και στους δυο τους να μπουν μέσα γιατί έκανε κρύο, και ο Ντάνιελ αναγκαστικά υπάκουσε.

Ο Ντάνιελ, ακόμη εμβρόντητος, τους έβαλε στο καθιστικό: η γιαγιά του Τζέι Μπι, η Ιβέτ, κάθισε στην αγαπημένη της καρέκλα με την ψηλή ράχη, και γύρω της στέκονταν η θεία του η Κριστίν και η φιλενάδα της, η Σίλβια, στη μια πλευρά, και ο Τζέι Μπι και η μητέρα του στην άλλη. Μα τότε, λίγο πριν βγάλει τη φωτογραφία ο Ντάνιελ, η Ιβέτ απαίτησε να πάρει τη θέση της ο Τζέι Μπι. «Είναι ο βασιλιάς του σπιτιού» είπε στον Ντάνιελ, ενώ οι κόρες της διαμαρτύρονταν. «Ζαν Μπατίστ! Κάθισε!» Κάθισε. Στη φωτογραφία έχει γραπώσει και τα δύο μπράτσα της καρέκλας με τα παχουλά του χέρια (ήδη από τότε ήταν παχουλός), ενώ από κάθε πλευρά γυναίκες τον κοιτάνε γελαστές. Αυτός κοιτά κατευθείαν στον φακό, χαμογελώντας πλατιά, καθισμένος στην καρέκλα όπου θα έπρεπε να βρίσκεται η γιαγιά του.

Η πίστη τους σ' αυτόν, στον απώτερό του θρίαμβο, παρέμενε ακλόνητη, σχεδόν ανησυχητικά ακλόνητη. Ήταν πεπεισμένες –ενώ η δική του πεποίθηση είχε δοκιμαστεί τόσες φορές, που γινόταν δύσκολο να τη συντηρεί– ότι θα γινόταν μια μέρα σημαντικός καλλιτέχνης, ότι η δουλειά του θα εκτίθετο σε σημαντικά μουσεία, ότι οι άνθρωποι που δεν του είχαν δώσει ακόμη την ευκαιρία του δεν εκτι-

μούσαν σωστά το ταλέντο του. Μερικές φορές τις πίστευε και επέτρεπε στην εμπιστοσύνη τους να τον κάνει να αναθαρρήσει. Άλλες φορές ήταν καχύποπτος – οι απόψεις τους έμοιαζαν τόσο διαμετρικά αντίθετες από των υπολοίπων, που αναρωτιόταν μήπως τον χειραγωγούσαν, ή απλώς ήταν τρελές. Ή ίσως ήταν κακόγουστες. Πώς γινόταν η κρίση τεσσάρων γυναικών να διαφέρει τόσο βαθιά από όλων των άλλων; Μάλλον απίθανο η σωστή άποψη να ήταν η δική τους.

Κι ωστόσο με ανακούφιση έκανε κάθε Κυριακή αυτές τις μυστικές επισκέψεις στο σπίτι, όπου το φαγητό ήταν άφθονο και τζάμπα, και όπου η γιαγιά τού έκανε την μπουγάδα, και όπου κάθε λέξη που έλεγε και κάθε σχέδιο που έδειχνε το απολάμβαναν και το σιγοσυζητούσαν επιδοκιμάζοντάς το. Το σπίτι της μητέρας του ήταν μια οικεία χώρα, ένα μέρος όπου πάντα τον τιμούσαν, όπου κάθε έθιμο και παράδοση έμοιαζε κομμένη και ραμμένη γι' αυτόν και τις ιδιαίτερες ανάγκες του. Κάποια στιγμή το βράδυ –μετά το δείπνο μα πριν από το επιδόρπιο, ενώ όλοι ξεκουράζονταν στο καθιστικό, μπροστά στην τηλεόραση, με τη γάτα της μητέρας του να ξαπλώνει ενθουσιασμένη στην ποδιά του– ο Τζέι Μπι κοιτούσε τις γυναίκες του και ένιωθε κάτι να φουσκώνει μέσα του. Σκεφτόταν τότε τον Μάλκομ, με τον αδυσώπητα έξυπνο πατέρα του και την τρυφερή μα αφηρημένη μητέρα του, και μετά τον Γουίλεμ, με τους νεκρούς γονείς του (ο Τζέι Μπι τούς είχε συναντήσει μια φορά μόνο, το Σαββατοκύριακο της μετακόμισης στο πρώτο έτος τους, και είχε εκπλαγεί από το πόσο λιγομίλητοι, πόσο σοβαροί, πόσο *μη Γουίλεμ* ήταν), και, τελικά, βεβαίως, τον Τζουντ, με τους ολότελα ανύπαρκτους δικούς του (μυστήριο αυτό – ήξεραν τον Τζουντ κοντά μια δεκαετία πια και ακόμη δεν ήταν σίγουροι πότε ή εάν είχαν υπάρξει και καθόλου γονείς, μόνο ότι η οικογενειακή του κατάσταση ήταν άθλια και δεν θα γινόταν λόγος γι' αυτήν), και ένιωθε ένα ζεστό κύμα ευτυχίας κι ευγνωμοσύνης, λες και στο στήθος του φούσκωνε ένας ωκεανός. Είμαι τυχερός, σκεφτόταν – και τότε, επειδή ήταν ανταγωνιστικός και κρατούσε λογαριασμό της θέσης του σε σχέση με τους ομοίους του σε κάθε πτυχή της ζωής, Είμαι ο πιο τυχερός απ' όλους. Μα ποτέ δεν σκέφτηκε ότι δεν του άξιζε ή ότι θα έπρεπε να προσπαθήσει περισσότερο για να

εκφράσει την ευγνωμοσύνη του· η οικογένειά του ήταν χαρούμενη όταν ήταν χαρούμενος, και έτσι η μόνη του υποχρέωση απέναντί της ήταν να είναι χαρούμενος, να ζει ακριβώς τη ζωή που ήθελε, με τους όρους που ήθελε.

«Δεν έχουμε τις οικογένειες που μας αξίζουν» είχε πει ο Γουίλεμ μια φορά που ήταν πολύ μαστουρωμένοι. Μιλούσε, φυσικά, για τον Τζουντ.

«Συμφωνώ» είχε απαντήσει ο Τζέι Μπι. Και συμφωνούσε. Κανείς τους –ούτε ο Γουίλεμ, ούτε ο Τζουντ, ούτε καν ο Μάλκομ– δεν είχε την οικογένεια που του άξιζε. Μα, κρυφά, έκανε μια εξαίρεση για τον εαυτό του: *Είχε* την οικογένεια που του άξιζε. Ήταν υπέροχες, αληθινά υπέροχες, και το ήξερε. Και, επιπλέον, *του άξιζαν*.

«Καλώς το, το απίθανό μου αγόρι» φώναζε η Ιβέτ όποτε έμπαινε στο σπίτι ο Τζέι Μπι.

Ποτέ δεν χρειάστηκε να του περάσει από τον νου ότι δεν ήταν απολύτως σωστά τα λόγια της.

Τη μέρα της μετακόμισης, το ασανσέρ χάλασε.

«Να πάρει ο διάολος» είπε ο Γουίλεμ. «Και τη ρώτησα την Άνικα. Τζέι Μπι, έχεις το τηλέφωνό της;»

Μα ο Τζέι Μπι δεν το είχε. «Τι να γίνει» είπε ο Γουίλεμ. Τι νόημα θα είχε να στείλει μήνυμα στην Άνικα ούτως ή άλλως; «Συγγνώμη, παιδιά» τους είπε «θα πρέπει να πάμε από τις σκάλες».

Κανείς δεν φάνηκε να ενοχλείται. Ήταν μια όμορφη μέρα, προχωρημένο φθινόπωρο, με ελάχιστο κρύο, ξηρή και με αέρα, και ήταν οκτώ άτομα για όχι πολλά κουτιά και λίγα έπιπλα μόνο – ο Γουίλεμ και ο Τζέι Μπι και ο Τζουντ και ο Μάλκομ και ο φίλος του Τζέι Μπι ο Ρίτσαρντ και η φίλη του Γουίλεμ η Καρολάινα και δυο κοινοί φίλοι των τεσσάρων τους που λέγονταν Χένρι Γιανγκ και οι δύο, τους οποίους όμως όλοι αποκαλούσαν ο Ασιάτης Χένρι Γιανγκ και ο Μαύρος Χένρι Γιανγκ για να τους ξεχωρίζουν.

Ο Μάλκομ, που τις πιο απροσδόκητες στιγμές αποδεικνυόταν αποτελεσματικός επικεφαλής, μοίρασε τις δουλειές. Ο Τζουντ θα

ανέβαινε στο διαμέρισμα και θα κατηύθυνε την κυκλοφορία και την τοποθέτηση των κουτιών. Στο μεταξύ θα άρχιζε να ξεπακετάρει τα μεγαλύτερα πράγματα και θα αποσυναρμολογούσε τα κουτιά. Η Καρολάινα και ο Μαύρος Χένρι Γιανγκ, δυνατοί μα κοντοί και οι δύο, θα κουβαλούσαν τα κουτιά με τα βιβλία, μια και το μέγεθός τους ήταν διαχειρίσιμο. Ο Γουίλεμ και ο Τζέι Μπι και ο Ρίτσαρντ θα κουβαλούσαν τα έπιπλα. Κι αυτός με τον Ασιάτη Χένρι Γιάνγκ θα έπαιρναν όλα τα υπόλοιπα. Κάθε φορά που θα ξανακατέβαιναν, όλοι τους έπρεπε να παίρνουν ό,τι κουτιά είχε αποσυναρμολογήσει ο Τζουντ και να τα στοιβάζουν στο ρείθρο κοντά στους κάδους.

«Θέλεις βοήθεια;» ρώτησε χαμηλόφωνα τον Τζουντ ο Γουίλεμ καθώς χωρίζονταν όλοι για τις δουλειές τους.

«Όχι» είπε κοφτά, κι ο Γουίλεμ παρακολούθησε τη διστακτική, αργοκίνητη ανάβασή του στα σκαλιά, που ήταν πολύ απότομα και ψηλά, ώσπου δεν μπορούσε πια να τον δει.

Ήταν μια εύκολη μετακόμιση, σβέλτη και χωρίς παρατράγουδα, και αφού άραξαν για λίγο όλοι μαζί, ξεπακετάροντας βιβλία και τρώγοντας πίτσα, οι άλλοι έφυγαν, για πάρτι και για μπαρ, κι ο Γουίλεμ και ο Τζουντ επιτέλους έμειναν μόνοι στο καινούργιο τους διαμέρισμα. Όλα τα πράγματα ήταν μες στη μέση, μα κουράζονταν στη σκέψη και μόνο να τα βάλουν στη θέση τους. Και έτσι χασομερούσαν, ξαφνιασμένοι που το απόγευμα σκοτεινίασε τόσο γρήγορα, και που είχαν ένα σπίτι να μείνουν, ένα σπίτι στο Μανχάταν, ένα σπίτι που μπορούσαν να το πληρώνουν. Είχαν και οι δύο προσέξει τις ευγενικά κενές εκφράσεις στα πρόσωπα των φίλων τους όταν είδαν το διαμέρισμά τους πρώτη φορά (το δωμάτιο με τα δυο στενά μονά κρεβάτια –«Σαν από βικτοριανό άσυλο», έτσι το περιέγραψε ο Γουίλεμ στον Τζουντ– είχε αποσπάσει τα περισσότερα σχόλια), μα δεν τους ένοιαζε: ήταν δικό τους, κι είχαν συμβόλαιο για δύο χρόνια, και κανείς δεν μπορούσε να τους το πάρει. Εδώ θα μπορούσαν μέχρι και να αποταμιεύσουν μερικά χρήματα – και, στο κάτω κάτω, τι να τον κάνουν τον παραπάνω χώρο; Φυσικά και οι δυο τους λαχταρούσαν την ομορφιά, μα η ομορφιά έπρεπε να περιμένει. Ή μάλλον, θα έπρεπε να την περιμένουν.

Μιλούσαν, μα τα μάτια του Τζουντ ήταν κλειστά, κι ο Γουίλεμ

ήξερε –από το πετάρισμα των ματιών του, που θύμιζε κολιμπρί, και από τη σφιχτή γροθιά του χεριού του, όπου ο Γουίλεμ έβλεπε τις φλέβες να πετάγονται σαν νήματα θαλασσινού πράσινου κάτω από την ανάστροφη της παλάμης– ότι πονούσε. Καταλάβαινε από την ακαμψία των ποδιών του Τζουντ, που ήταν ακουμπισμένα σε ένα κουτί με βιβλία, ότι ο πόνος ήταν έντονος, και ήξερε επίσης ότι δεν μπορούσε να κάνει τίποτα γι' αυτόν. Αν έλεγε: «Τζουντ, να σου φέρω μια ασπιρίνη», ο Τζουντ θα απαντούσε: «Είμαι μια χαρά, Γουίλεμ, δεν θέλω τίποτα», και αν έλεγε: «Τζουντ, γιατί δεν πας να ξαπλώσεις;», ο Τζουντ θα απαντούσε: «Γουίλεμ. Είμαι *μια χαρά*. Μην ανησυχείς». Οπότε τελικά έκανε ό,τι είχε μάθει να κάνει όλα αυτά τα χρόνια όταν πονούσαν τον Τζουντ τα πόδια του, που ήταν να σηκωθεί και να φύγει με κάποια δικαιολογία από το δωμάτιο, ώστε να μπορέσει ο Τζουντ να μείνει τελειώς ακίνητος και να περιμένει ώσπου να περάσει ο πόνος χωρίς να χρειάζεται να κουβεντιάζει ή να ξοδεύει δυνάμεις παριστάνοντας ότι όλα είναι μια χαρά και ότι είναι απλώς κουρασμένος, ή έπαθε κράμπα, ή όποια άλλη ισχνή δικαιολογία κατάφερνε να επινοήσει.

Στην κρεβατοκάμαρα, ο Γουίλεμ βρήκε τη σκουπιδοσακούλα με τα σεντόνια τους κι έστρωσε πρώτα το δικό του στρώμα και μετά του Τζουντ (που το είχαν αγοράσει πολύ φτηνά από τη μέλλουσα πρώην φιλενάδα της Καρολίνα την περασμένη βδομάδα). Χώρισε τα ρούχα του σε πουκάμισα, παντελόνια, και εσώρουχα και κάλτσες, και τα έβαλε στα αντίστοιχα χαρτόκουτα (που είχαν μόλις αδειάσει από βιβλία), τα οποία έχωσε κάτω από το κρεβάτι. Δεν άγγιξε τα ρούχα του Τζουντ, μα μετά πήγε στο μπάνιο, το οποίο καθάρισε και απολύμανε πριν ξεχωρίσει και βάλει στη θέση τους την οδοντόκρεμα και τα σαπούνια και τα ξυραφάκια και τα σαμπουάν τους. Μια ή δυο φορές σταμάτησε για να πεταχτεί κρυφά μέχρι το καθιστικό, όπου ο Τζουντ παρέμενε στην ίδια θέση, τα μάτια του ακόμη κλειστά, το χέρι του ακόμη σε γροθιά, το κεφάλι του γερμένο στο πλάι έτσι που ο Γουίλεμ δεν μπορούσε να δει την έκφρασή του.

Τα αισθήματά του για τον Τζουντ ήταν κουβάρι. Τον αγαπούσε –αυτό ήταν το απλό κομμάτι– και φοβόταν γι' αυτόν, και μερικές φορές

ένιωθε τόσο μεγαλύτερος αδελφός του και προστάτης του όσο και φίλος του. Ήξερε ότι ο Τζουντ θα ήταν και είχε υπάρξει μια χαρά χωρίς αυτόν, μα υπήρχαν πράγματα στον Τζουντ που τον τάραζαν και τον έκαναν να νιώθει τόσο ανήμπορος όσο και, παραδόξως, πιο αποφασισμένος να τον βοηθήσει (αν και ο Τζουντ σπανίως ζητούσε οποιουδήποτε είδους βοήθεια). Όλοι τους αγαπούσαν τον Τζουντ, και τον θαύμαζαν, μα συχνά ένιωθε ότι ο Τζουντ τού είχε φανερωθεί λίγο περισσότερο –λίγο μόνο– από ό,τι στους άλλους, κι αυτή τη γνώση δεν ήταν σίγουρος τι να την κάνει.

Ο πόνος στα πόδια του, για παράδειγμα: απ' όταν τον γνώρισαν, γνώριζαν ότι είχε προβλήματα με τα πόδια του. Ήταν δύσκολο να μην το γνωρίζεις αυτό, φυσικά· όλα τα χρόνια του κολεγίου χρησιμοποιούσε μπαστούνι, και όταν ήταν μικρότερος –ήταν τόσο μικρός όταν τον πρωτογνώρισαν, δύο ολόκληρα χρόνια μικρότερός τους, που ακόμη ήταν στην ανάπτυξη– περπατούσε μονάχα με ορθοπεδική πατερίτσα, και φορούσε κηδεμόνες σαν νάρθηκες με βαριές λωρίδες στα πόδια του, βιδωμένους στα κόκαλά του, που επηρέαζαν την ικανότητά του να λυγίζει τα γόνατα. Μα ποτέ του δεν παραπονέθηκε, ούτε μια φορά, αν και ούτε ποτέ επέκρινε τα παράπονα κάποιου άλλου· στο δεύτερο έτος τους, ο Τζέι Μπι γλίστρησε στον πάγο, έπεσε κι έσπασε τον καρπό του, και όλοι θυμούνταν τη φασαρία που είχε επακολουθήσει: τα θεατρικά βογκητά και τις κραυγές δυστυχίας του και πως για μια ολόκληρη βδομάδα αφού έδεσε ο γύψος του δεν εννοούσε να φύγει από την κλινική του πανεπιστημίου, και τον είχε επισκεφτεί τόσοσ κόσμος, που η εφημερίδα της σχολής έγραψε ένα άρθρο γι' αυτόν. Υπήρχε ένας άλλος τύπος στην εστία τους, ένας ποδοσφαιριστής που είχε ρήξη μηνίσκου και όλο έλεγε ότι ο Τζέι Μπι δεν ήξερε τι σημαίνει πόνος, μα ο Τζουντ πήγαινε κι έβλεπε τον Τζέι Μπι κάθε μέρα, ακριβώς όπως ο Γουίλεμ και ο Μάλκομ, και του είχε προσφέρει όση συμπόνια λαχταρούσε.

Ένα βράδυ λίγο αφότου ο Τζέι Μπι καταδέχτηκε να πάρει εξιτήριο και επέστρεψε στην εστία για να απολαύσει έναν δεύτερο γύρο φροντίδας, ο Γουίλεμ ξύπνησε και βρήκε το δωμάτιο αδειανό. Αυτό στην πραγματικότητα δεν ήταν και τόσο ασυνήθιστο: ο Τζέι Μπι ήταν στον

γκόμενό του, και ο Μάλκομ, που παρακολουθούσε ένα μάθημα αστρονομίας στο Χάρβαρντ εκείνο το εξάμηνο, βρισκόταν στο εργαστήριο όπου κοιμόταν τώρα τις Τρίτες και τις Πέμπτες. Ο ίδιος ο Γουίλεμ συχνά κοιμόταν αλλού, συνήθως στο δωμάτιο της κοπέλας του, μα εκείνη είχε γρίπη, οπότε έμεινε στο δωμάτιό του εκείνο το βράδυ. Αλλά ο Τζουντ ήταν πάντα εκεί. Ποτέ δεν είχε κοπέλα ή αγόρι, και πάντα περνούσε το βράδυ στο δωμάτιό τους, η παρουσία του κάτω από την κουκέτα του Γουίλεμ γνώριμη και διαρκής σαν τη θάλασσα.

Δεν ήταν σίγουρος τι τον έσπρωξε να κατέβει από το κρεβάτι του και να σταθεί ένα λεπτό, μισοκοιμισμένος, στο κέντρο του βουβού δωματίου, κοιτάζοντας γύρω του λες και ο Τζουντ μπορεί να κρεμόταν από το ταβάνι σαν αράχνη. Μα τότε πρόσεξε ότι η πατερίτσα του έλειπε, και άρχισε να τον ψάχνει, να φωνάζει το όνομά του μαλακά στο κοινό δωμάτιο, και μετά, όταν δεν πήρε απάντηση, βγήκε από το διαμέρισμά τους στον διάδρομο προς τις κοινόχρηστες τουαλέτες. Μετά το σκοτάδι του δωματίου τους, το μπάνιο ήταν εμετικά φωτεινό, με τα ζωηρά του φώτα μονίμως να τσιτσιρίζουν αμυδρά, και ήταν τόσο αποπροσανατολισμένος, που εξεπλάγη λιγότερο από ό,τι θα έπρεπε όταν είδε, στο τελευταίο χώρισμα, το πόδι του Τζουντ να εξέχει από το κενό κάτω από την πόρτα, η άκρη της πατερίτσας πλάι του.

«Τζουντ;» ψιθύρισε και χτύπησε την πόρτα του χωρίσματος, και όταν δεν πήρε απάντηση, «Μπαίνω μέσα». Άνοιξε την πόρτα και βρήκε τον Τζουντ κατάχαμα, το ένα πόδι διπλωμένο στο στήθος του. Είχε κάνει εμετό, και υπήρχε μια μικρή λίμνη στο πάτωμα μπροστά του, και λίγος ήταν κολλημένος στα χείλη και το πιγούνι του, ένα κοκκώδες βερικοκί πασάλειμμα. Τα μάτια του ήταν κλειστά και ο ίδιος ιδρωμένος, το ένα χέρι του κρατούσε την καμπυλωτή άκρη της πατερίτσας του με μια ένταση που, όπως αργότερα θα καταλάβαινε ο Γουίλεμ, μόνο η ακραία δυσφορία προκαλεί.

Τη στιγμή εκείνη, ωστόσο, ήταν φοβισμένος και μπερδεμένος, και άρχισε να κάνει στον Τζουντ ερωτήσεις επί ερωτήσεων, από τις οποίες καμία δεν ήταν σε κατάσταση να απαντήσει, και μόνο όταν προσπάθησε να τον σηκώσει όρθιο, έβγαλε ο Τζουντ μια κραυγή και κατάλαβε ο Γουίλεμ πόσο πολύ πονούσε.

Κάπως κατάφερε να μισοσύρει, μισοκουβαλήσει τον Τζουντ στο δωμάτιό τους και να τον βάλει στο κρεβάτι του και αδέξια να τον καθαρίσει. Πλέον ο χειρότερος πόνος φαινόταν να έχει περάσει, και όταν ο Γουίλεμ τον ρώτησε αν έπρεπε να καλέσει γιατρό, ο Τζουντ κούνησε το κεφάλι του.

«Μα Τζουντ» είπε, χαμηλόφωνα, «πονάς. Πρέπει να σε βοηθήσουμε».

«Τίποτα δεν θα βοηθήσει» είπε και σώπασε για λίγο. «Απλώς πρέπει να περιμένω». Η φωνή του ήταν ψιθυριστή κι αχνή, ανοίκεια.

«Τι να κάνω;» ρώτησε ο Γουίλεμ.

«Τίποτα» είπε ο Τζουντ. Έμειναν σιωπηλοί. «Γουίλεμ – θα μείνεις μαζί μου λιγάκι;»

«Φυσικά» είπε. Δίπλα του, ο Τζουντ έτρεμε και τρανταζόταν σαν ξεπαγιασμένος, και ο Γουίλεμ πήρε το πάπλωμα από το δικό του κρεβάτι και τον σκέπασε. Κάποια στιγμή έβαλε το χέρι κάτω από το σκέπασμα και βρήκε το χέρι του Τζουντ και άνοιξε τη γροθιά του για να κρατήσει την υγρή, όλο κάλους παλάμη του. Είχε πολύ καιρό να κρατήσει το χέρι άλλου άντρα – από την εγχείριση του αδελφού του πολλά χρόνια πριν – και τον εξέπληξε πόσο δυνατή ήταν η λαβή του Τζουντ, πόσο μυώδη τα δάχτυλά του. Ο Τζουντ ριγούσε και τα δόντια του έτριζαν επί ώρες, και τελικά ο Γουίλεμ ξάπλωσε πλάι του και αποκοιμήθηκε.

Το άλλο πρωί, ξύπνησε στο κρεβάτι του Τζουντ με σουβλιές στο χέρι του, κι όταν κοίταξε την ανάστροφή του είδε μελανιές εκεί όπου τον είχαν γραπώσει τα δάχτυλα του Τζουντ. Σηκώθηκε, κάπως αβέβαια, και πήγε στο κοινό δωμάτιο, όπου είδε τον Τζουντ να διαβάζει στο γραφείο του, τα χαρακτηριστικά του δυσδιάκριτα στο δυνατό φως του προχωρημένου πρωινού.

Σήκωσε το βλέμμα όταν μπήκε ο Γουίλεμ και μετά στάθηκε όρθιος. Για λίγο απλώς κοιτάζονταν σιωπηλοί.

«Γουίλεμ, χίλια συγγνώμη» είπε τελικά ο Τζουντ.

«Τζουντ» είπε «δεν υπάρχει λόγος να ζητάς συγγνώμη». Και το εννοούσε· δεν υπήρχε.

Μα «Συγγνώμη, Γουίλεμ, χίλια συγγνώμη» επανέλαβε ο Τζουντ,

και όσες φορές κι αν προσπάθησε να τον καθησυχάσει ο Γουίλεμ, ήταν απαρηγόρητος.

«Μόνο μην το πεις στον Μάλκομ και τον Τζέι Μπι, εντάξει;» του ζήτησε.

«Δεν θα το πω» υποσχέθηκε. Και ποτέ δεν το είπε, αν και στο τέλος δεν είχε σημασία, μια και κάποια στιγμή θα τον έβλεπαν να πονάει και ο Μάλκομ και ο Τζέι Μπι – αν και λίγες φορές σε κρίσεις τέτοιας διάρκειας όσο αυτή που είδε ο Γουίλεμ εκείνη τη νύχτα.

Ποτέ δεν το συζήτησε με τον Τζουντ, στα χρόνια όμως που ακολούθησαν, τον έβλεπε σε κάθε λογής πόνους, μεγάλους και μικρούς, τον έβλεπε να μορφάζει στις μικρές λαβωματιές, και περιστασιακά, όταν η δυσφορία πια τον ξεπερνούσε, τον έβλεπε να κάνει εμετό ή να διπλώνεται χάμω ή απλώς να σβήνουν όλα γύρω του και να μένει αναίσθητος, όπως στο καθιστικό τους τώρα. Μα, αν και άνθρωπος που κρατούσε τον λόγο του, ένα κομμάτι του πάντα αναρωτιόταν γιατί δεν είχε ποτέ θέσει το ζήτημα στον Τζουντ, γιατί δεν τον είχε ποτέ αναγκάσει να συζητήσει πώς ένιωθε, γιατί δεν είχε ποτέ τολμήσει να κάνει αυτό που του έλεγε το ένστικτό του να κάνει εκατό φορές: να καθίσει πλάι του και να του τρίψει τα πόδια, να προσπαθήσει με μαλάξεις να καθυποτάξει τις σπασμωδικές πυροδοτήσεις των νευρώνων του. Αντ' αυτού να που κρυβόταν στο μπάνιο και παρίστανε τον απασχολημένο καθώς, λίγα μέτρα παραπέρα, ένας από τους αγαπημένους του φίλους καθόταν μονάχος στον αηδιαστικό καναπέ, στο αργό, θλιμμένο, μοναχικό ταξίδι της ανάκτησης των αισθήσεών του, της επιστροφής στη γη των ζωντανών, χωρίς κανέναν απολύτως στο πλευρό του.

«Είσαι χέστης» είπε στην αντανάκλασή του στον καθρέφτη του μπάνιου. Το πρόσωπό του αντιγύρισε το βλέμμα, κουρασμένο από την αηδία. Από το καθιστικό, ακουγόταν μόνο σιωπή, μα ο Γουίλεμ στάθηκε αφανής πίσω από το σύνορό του, περιμένοντας τον Τζουντ να γυρίσει σ' αυτόν.

«Το μέρος είναι αχούρι» είχε πει ο Τζέι Μπι στον Μάλκομ, και παρότι δεν είχε άδικο –ο προθάλαμος και μόνο τού έφερνε ανατριχίλες–,

ο Μάλκομ επέστρεψε σπίτι με μια μελαγχολία, ενώ αναρωτιόταν για άλλη μια φορά αν ήταν στ' αλήθεια προτιμότερο να ζει ακόμη στο σπίτι των γονιών του από το να ζει στο δικό του αχούρι.

Λογικά, βεβαίως, έπρεπε οπωσδήποτε να μείνει εκεί που ήταν. Έβγαζε ελάχιστα χρήματα και δούλευε πάρα πολλές ώρες και το σπίτι των γονιών του ήταν αρκετά μεγάλο ώστε να μπορεί, θεωρητικά, να μην τους βλέπει και ποτέ αν το επέλεγε. Εκτός του ότι είχε ολόκληρο τον τέταρτο όροφο (ο οποίος, για να είναι ειλικρινής, δεν ήταν και πολύ καλύτερος από αχούρι, τόσο ακατάστατος που ήταν – η μητέρα του είχε σταματήσει να στέλνει την οικονόμο πάνω για να καθαρίσει, όταν της έβαλε τις φωνές ο Μάλκομ επειδή η Ινέζ είχε σπάσει μια από τις μακέτες του), είχε πρόσβαση στην κουζίνα και στο πλυντήριο, καθώς και στην πλήρη γκάμα των εφημερίδων και των περιοδικών στα οποία ήταν συνδρομητές οι γονείς του, ενώ μια φορά τη βδομάδα πρόσθετε τα ρούχα του στη βαριά υφασμάτινη τσάντα που άφηνε η μητέρα του στο καθαριστήριο στον δρόμο της για το γραφείο και έπαιρνε η Ινέζ την άλλη μέρα. Δεν ήταν περήφανος γι' αυτή την κατάσταση, φυσικά, ούτε για το γεγονός ότι στα είκοσι επτά του η μητέρα του ακόμη τον έπαιρνε τηλέφωνο στο γραφείο όταν παράγγελε τα ψώνια της εβδομάδας για να τον ρωτήσει αν θα έτρωγε κι άλλες φράουλες, εφόσον αγόραζε φράουλες, ή αν ήθελε σολομό ή αβραμίδα για δείπνο εκείνο το βράδυ.

Τα πράγματα θα ήταν ευκολότερα, ωστόσο, αν οι γονείς του σέβονταν στ' αλήθεια τα ίδια όρια που σεβόταν ο Μάλκομ ως προς τον χώρο και τον χρόνο. Πέρα από την απαίτησή τους να παίρνει πρωινό μαζί τους κάθε μέρα και μπραντς κάθε Κυριακή, συχνά πετάγονταν ως τον όροφό του, προειδοποιώντας για τις επισκέψεις τους με ένα ταυτόχρονο χτύπημα και γύρισμα του πόμολου, που ο Μάλκομ τούς είχε πει και ξαναπεί ότι αναιρούσε την όποια σκοπιμότητα υπήρχε στο χτύπημα της πόρτας. Ήξερε πως ήταν μια φρικτά κακομαθημένη και αχάριστη σκέψη, μα φορές έτρεμε ακόμα και να πάει σπίτι λόγω της αναπόφευκτης ψιλοκουβεντούλας που θα έπρεπε να υπομείνει πριν του επιτραπεί να ανέβει πάνω, σαν έφηβος. Ιδίως έτρεμε τη ζωή στο σπίτι χωρίς τον Τζουντ· αν και το διαμέρισμα του υπογείου ήταν πιο

απομονωμένο από το δικό του, οι γονείς του είχαν αποκτήσει τη συνήθεια να επισκέπτονται, μακάριοι, τον Τζουντ, έτσι που μερικές φορές όταν ο Μάλκομ κατέβαινε να τον δει, να σου ο πατέρας του ήδη στο διαμέρισμα του υπογείου, να κάνει κάποιο βαρετό κήρυγμα στον Τζουντ. Ο πατέρας του ειδικά συμπαθούσε τον Τζουντ – συχνά έλεγε στον Μάλκομ ότι ο Τζουντ είχε πραγματικό πνευματικό βάρος και βάθος, σε αντίθεση με τους άλλους φίλους του, που επί της ουσίας ήταν κοκορόμυαλοι– και απόντος του Τζουντ στον Μάλκομ θα σερβίριζε ο πατέρας του τις περίπλοκες ιστορίες του περί αγοράς και μεταβαλλόμενης παγκόσμιας οικονομικής πραγματικότητας και διαφόρων άλλων θεμάτων για τα οποία ο Μάλκομ δεν πολυνοιαζόταν. Μερικές φορές μάλιστα υποπτευόταν ότι ο πατέρας του ίσως προτιμούσε να είχε γιο τον Τζουντ: με τον Τζουντ είχαν πάει στην ίδια νομική σχολή. Ο δικαστής για τον οποίο είχε δουλέψει ο Τζουντ ήταν ο μέντορας του πατέρα του στην πρώτη του εταιρεία. Και ο Τζουντ ήταν βοηθός εισαγγελέα στην εγκληματολογική μονάδα της ομοσπονδιακής εισαγγελίας, η ίδια ακριβώς θέση όπου είχε δουλέψει ο πατέρας του νέος.

«Να μου το θυμηθείτε: αυτό το παιδί θα πάει μπροστά» ή «Σπανίως συναντάς ανθρώπους που θα γίνουν πραγματικά αυτοδημιούργητα αστέρια στην αρχή της καριέρας τους», διακήρυττε συχνά ο πατέρας του στον Μάλκομ και τη μητέρα του μετά τις συζητήσεις του με τον Τζουντ, και φαινόταν ευχαριστημένος με τον εαυτό του, λες και ευθυνόταν με κάποιον τρόπο για την ιδιοφυΐα του Τζουντ, και εκείνες τις στιγμές ο Μάλκομ έπρεπε να αποφεύγει να κοιτάξει το πρόσωπο της μητέρας του και την παρηγορητική έκφραση που ήξερε ότι είχε.

Τα πράγματα θα ήταν ευκολότερα, επίσης, αν βρισκόταν ακόμη εδώ η Φλόρα. Όταν ετοιμαζόταν να φύγει, ο Μάλκομ είχε προσπαθήσει να υπαινιχθεί ότι θα μπορούσε να είναι ο συγκάτοικός της στο νέο της δωμάριο στην οδό Μπεθιούν, μα είτε στ' αλήθεια δεν κατάλαβε τις πολυάριθμες νύξεις του είτε απλώς προτίμησε να μην τις καταλάβει. Η Φλόρα δεν φαινόταν να ενοχλείται από τον υπερβολικό χρόνο που απαιτούσαν οι γονείς τους να τους διαθέτουν, το οποίο σήμαινε ότι ο Μάλκομ μπορούσε να περνάει περισσότερο χρόνο στο δωμάτιό του φτιάχνοντας τις μακέτες του και λιγότερο χρόνο κάτω, στην τηλεόρα-

ση, υπομένοντας εκνευρισμένος ένα από τα ατέλειωτα κινηματογραφικά αφιερώματα του πατέρα του στον Όζου. Όταν ήταν μικρότερος, τον Μάλκομ τον πλήγωνε και τον πίκραινε η προτίμηση του πατέρα του στη Φλόρα, τόσο προφανής ώστε την είχαν σχολιάσει οικογενειακοί φίλοι. «Φανταστική Φλόρα» την έλεγε ο πατέρας του (ή, σε διάφορες φάσεις της εφηβείας της, «Φοβερή Φλόρα», «Φλογερή Φλόρα» ή «Φουριόζα Φλόρα», αν και πάντα με επιδοκιμασία) και ακόμα και σήμερα –παρότι η Φλόρα ήταν σχεδόν τριάντα– ακόμη αντλούσε ιδιαίτερη ευχαρίστηση απ’ αυτήν. «Η Φανταστική είπε το πιο έξυπνο πράγμα σήμερα» έλεγε στο τραπέζι, λες και ο Μάλκομ και η μητέρα του δεν μιλούσαν κι οι ίδιοι τακτικά με τη Φλόρα – ή, ύστερα από κάποιο μπραντς στο κέντρο κοντά στο διαμέρισμα της Φλόρα: «Γιατί να μετακομίσει τόσο μακριά μας η Φανταστική;», παρότι απείχε μόλις δεκαπέντε λεπτά με το αυτοκίνητο. (Αυτό ο Μάλκομ το έβρισκε ιδιαίτερα εκνευριστικό, καθώς ο πατέρας του μονίμως του έλεγε παραφουσκωμένες ιστορίες για τη μετακόμισή του από τις Γρεναδίνες στο Κουίνς όταν ήταν παιδί, και πως από τότε κι έπειτα αισθανόταν σαν άνθρωπος παγιδευμένος ανάμεσα σε δύο χώρες, και ότι κάποια μέρα ο Μάλκομ θα έπρεπε κι αυτός να ξενιτευτεί κάπου επειδή θα τον πλούτιζε στ’ αλήθεια ως άνθρωπο και θα του έδινε μια προοπτική που πολύ τη χρειαζόταν κ.λπ., κ.λπ. Κι ωστόσο αν η Φλόρα τολμούσε ποτέ να μετακομίσει εκτός Μανχάταν, πόσο μάλλον σε άλλη χώρα, ο Μάλκομ δεν είχε καμιά αμφιβολία ότι ο πατέρας του θα κατέρρεε.)

Ο ίδιος ο Μάλκομ δεν είχε παρατσούκλι. Περιστασιακά ο πατέρας του τον φώναζε με τα επώνυμα άλλων διάσημων Μάλκομ –«Χ» ή «ΜακΛάρεν» ή «ΜακΝτάουελ» ή «Μάγκκριτς», προς τιμήν του οποίου, υποτίθεται, είχαν ονομάσει τον Μάλκομ–, δεν έμοιαζε ωστόσο με στοργική χειρονομία τόσο όσο με επίπληξη, μια υπενθύμιση του τι θα έπρεπε να είναι ο Μάλκομ μα ξεκάθαρα δεν ήταν.

Μερικές φορές –συχνά– φαινόταν στον Μάλκομ ότι ήταν ανοησία του να ανησυχεί ακόμη, πολύ περισσότερο να στεναχωριέται, για το ότι ο πατέρας του δεν φαινόταν να τον συμπαθεί ιδιαίτερα. Ακόμα και η μητέρα του το έλεγε. «Ξέρεις ότι ο μπαμπάκας δεν τα εννοεί αυτά» έλεγε πού και πού, αφού ο πατέρας του είχε ολοκληρώσει κά-

ποιον από τους μονολόγους του για τη γενική ανωτερότητα της Φλόρα, και ο Μάλκομ –που ήθελε να την πιστέψει, αν και παρατηρούσε ενοχλημένος ότι η μητέρα του ακόμη αναφερόταν στον πατέρα του ως «μπαμπάκα»– γρύλιζε ή ψέλλιζε κάτι για να της δείξει ότι δεν τον ένοιαζε όπως και να είχε. Και μερικές φορές –και πάλι, όλο και πιο συχνά– εκνευριζόταν που περνούσε τόσον καιρό να σκέφτεται τους γονείς του γενικώς. Ήταν φυσιολογικό; Δεν είχε κάτι θλιβερό όλο αυτό; Ήταν είκοσι επτά, στο κάτω κάτω! Έτσι πήγαινε όταν έμενες σπίτι; Ή έφταιγε αυτός; Σίγουρα αυτό ήταν το καλύτερο δυνατό επιχείρημα για να μετακομίσει: ώστε να πάψει με κάποιον τρόπο να είναι τόσο παιδί. Το βράδυ –καθώς αποκάτω οι γονείς του ολοκλήρωναν την καθημερινή τους ρουτίνα, με το κοπάνημα των παλιών σωλήνων καθώς πλένονταν και τον ξαφνικό κούφιο ήχο όταν έσβηναν τα καλοριφέρ του καθιστικού να σημαίνουν καλύτερα κι από ρολόι ότι ήταν έντεκα, έντεκα και μισή, μεσάνυχτα– έφτιαχνε λίστες με τα ζητήματα που έπρεπε να επιλύσει, και γρήγορα, μες στον επόμενο χρόνο: τη δουλειά του (στάσιμη), την ερωτική του ζωή (ανύπαρκτη), τη σεξουαλικότητά του (αξεδιάλυτη), το μέλλον του (αβέβαιο). Τα τέσσερα ζητήματα ήταν πάντα τα ίδια, αν και μερικές φορές άλλαζε η σειρά προτεραιότητάς τους. Εξίσου σταθερή ήταν η ικανότητά του να αναγνωρίζει με ακρίβεια την κατάστασή τους, σε συνδυασμό με την παντελή ανικανότητά του να προσφέρει οποιαδήποτε λύση.

Το επόμενο πρωί ξυπνούσε αποφασισμένος: σήμερα θα μετακόμιζε και θα έλεγε στους γονείς του να τον αφήσουν ήσυχο. Μα όταν κατέβαινε κάτω, να η μητέρα του να του ετοιμάζει πρωινό (με τον πατέρα του από ώρα φευγάτο για τη δουλειά) και να του λέει ότι σήμερα θα αγόραζε τα εισιτήρια για το ετήσιο ταξίδι τους στο Σεντ Μπαρτς – και μπορούσε να της πει για πόσες μέρες θα ήταν μαζί τους; (Οι γονείς του ακόμη πλήρωναν τις διακοπές του. Δεν ήταν χαζός να το αναφέρει στους φίλους του.)

«Ναι, μαμά» έλεγε. Και μετά έτρωγε το πρωινό του κι έφευγε, έβγαινε έξω σ' έναν κόσμο όπου κανείς δεν τον γνώριζε και όπου μπορούσε να είναι οποιοσδήποτε.

Συλλεκτική έκδοση

για τα 10 χρόνια ενός κλασικού του 21ου αιώνα.

«Αυτό το βιβλίο καθιερώνει τη Yanagihara ως μια από τις σημαντικότερες σύγχρονες Αμερικανίδες συγγραφείς».

Wall Street Journal

«Εντελώς καθηλωτικό. Ρομαντικό και σε στιγμές σπαρακτικό, το *Λίγη ζωή* με κράτησε ξάγρυπνο για πολλά βράδια».

Edmund White, συγγραφέας

Τέσσερις φίλοι και συμφοιτητές μετακομίζουν, μετά την αποφοίτησή τους, στη Νέα Υόρκη για να φτιάξουν τη ζωή τους – άφραγκοι, χαμένοι, με μόνο τους στήριγμα τη φιλία τους και τις φιλοδοξίες τους: Ο ευγενής, ωραίος Γουίλιεμ, επίδοξος ηθοποιός· ο Τζέι Μπι, ζωγράφος από το Μπρούκλιν, που προσπαθεί να κατακτήσει τον καλλιτεχνικό κόσμο· ο Μάηκομ, αρχιτέκτονας σε μια σημαντική εταιρεία· και ο Τζουντ – ο ιδιοφυής, αινιγματικός Τζουντ. Όπως περνούν οι δεκαετίες, οι σχέσεις τους βαθιάνουν, αλλιά και σκοτεινιάζουν, καθώς τις χρωματίζουν ο εθισμός, η επιτυχία, η περηφάνια. Ωστόσο η σπουδαιότερη πρόκληση, συνειδητοποιούν όλοι, είναι ο ίδιος ο Τζουντ, πλέον ένας απίστευτα χαρισματικός δικηγόρος μα και ένας άνθρωπος ολόενα και πιο διαλυμένος, με το σώμα του και τον νου του σημαδεμένα από τους ανείπωτους τρόπους της παιδικής του ηλικίας – κυνηγημένος από τραύματα που φοβάται ότι όχι μόνο δεν θα ξεπεράσει ποτέ, αλλιά και θα τον ορίζουν για πάντα.

Με πρόζα πλούσια και λαμπρή, η Yanagihara γράφει έναν τραγικό, υπερβατικό ύμνο στην αγάπη, μια αριστοτεχνική απεικόνιση του σπαραγμού, της τυραννίας της μνήμης και των ορίων της ανθρωπίνης αντοχής.

ΒΡΑΒΕΙΟ KIRKUS

ΣΤΙΣ ΒΡΑΧΕΙΕΣ ΛΙΣΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ BOOKER ΚΑΙ ΤΟ NATIONAL BOOK AWARD

ISBN: 978-618-03-4437-0



9 786180 344370

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 84437

metaixmio.gr

